HDP

BULTENA ÇANDINIYÊ

Sedema ku di çandiniyê de net îtxalkar e, AKP ye.

·Di sala 2021’ê de îxracat li gorî sala borî ji sedî 32,9 zêde bû û derket 225,4 milyar dolarî. Di sala 2021’an de îthalat derket 271,3 milyar dolarî. Rêjeya îxracat bi îthalatê re ji sedî 83,1 zêde bû.

·Îxalata genim di sala 2021’an de li gorî sala 2020’an 1,6 milyon ton kêmtir bû. TMO (Buroya Berhemên Çandiniyê) ji ber ku nikare bazarên xwe yên navxweyî birêve bibe, di salekê de nêzî 6 milyon ton genim îthal kir. Di halekê de ku di sala 2021’ê de li gorî sala 2020’an nirxa navgîniya hinardekirina genimê nan ji sedî 29 zêde bûye, di sala 2020’an de her tonek genim bi 232 dolarî ji bo sala 2021’an 297 dolar hatiye hinartin.

·Welatê ku herî zêde berhemên çandiniyê ji Rûsyayê îthal kir, Tirkiye ku bi 4,3 milyar dolarî bû. Tirkiye wê di sala 2021’ê de 6,7 milyon ton genim bi nirxê 1,8 milyar dolar, 913 hezar ton nefta xam bi nirxê 1,1 milyar dolar, 1,2 milyon ton ceh bi 309 milyon dolarî, 1,1 milyon ton 235 milyon dolar ji Rûsyayê werbigire. Bi 206 milyon dolarî jî baqilan îthal kiriye.

·Li gorî rapora USDA (Wezareta Çandiniyê ya DY) Pêşbîniyên Dabînkirin û Daxwaza Çandiniyê ya Cîhanê ya meha çileya 2022’yan; Bi bandora astengiyên DYA û Rûsyayê yên li ser hinardekirina genim, tê pêşbînîkirin ku hinardekirina genim a cîhanê 1,1 ton kêm bibe. Ji ber kêmbûna pêşbîniyên hilberînê yên ji bo Brezîlya, Arjantîn, Kenya, Meksîka, YE û Paraguay tê payîn ku hilberîna ceh ya cîhanî kêm bibe.

·Li gor biryara ku di Rojnameya Fermî ya 7’ê Çileya 2022’yan de bi hejmara 31712’yan hatiye weşandin; Wezareta Çandinî û Daristanê destûr da ku ji bo xwarina heywanan ceheke û cureyên soyayeke ku GMO ne, ji bo xwarina heywanan, ji bo 10 salan ji bo hilberîna celebeke enzîmê ku bi rêbaza GMO hatî çêkirin, ku di warên cûda de di nav de ard tê bikaranîn û nanpêjxane, hilberîna starch û pîşesaziya xwarinê, destûr da.

·Bi rêziknameya qanûnî ya ku ji bo bazirganiya titûnê ya navxweyî cezayê girtîgehê tê birîn, esnafên ku debara xwe bi bazirganiya titûnê dikin, li gelek bajaran bi taybetî li Semsûrê ku weke welatê titûnê tê zanîn, dest bi girtina qefleyên xwe kirin.

·Lijneya Genim a Tirkiyeyê (TMO) ragihand ku di çileya 2022’yan de milyonek û 220 hezar ton genim ji bo firotinê vekiriye. Bihayê nanê genim ji meha çileyê pê ve ji 2625-2675 TLyî ji sedî 23 zêde bû û bû 3225 - 3275 TL, bihayê ceh jî ji 2050 TLyî ji sedî 24 zêde bû û bû 2550 TL.

·Kooperatîfa Krediya Çandiniyê bûye kooperatîfa kirêdaran, ne cotkaran. Heqê beşdarbûnê bêyî mûçeyên endamên Lijneya Rêveberiya Kooperatîfa Krediyê ya Çandiniyê, bi zêdekirina mûçeya herî kêm ji 14 hezar TL bû 20 hezar TL.

·Li gorî lîsteya bihayê firotina dewarên çandiniyê ya sala 2022’an a Midûriyeta Giştî ya Karsaziyên Çandiniyê, li gorî sala borî bihaya dewaran bi qasî ji sedî 50 zêde bûye. Bihaya herî zêde ya dewaran di sala 2021'an de 20 hezar TL bû, di sala 2022'yan de bû 30 hezar TL.

- ·Turkşeker ji bo sala hilberana 2022/2023'yan buhaya kirîna behîv 800 TL/ton destnîşan kir. Lê belê, hilberînerên behîv dixwazin xisara kedê ya ku ji ber nirxê danûstendinê çêdibe veşêrin, ji ber ku jimareya hatî ragihandin bihayê dawiya demsalê ye.

Divê deynê cotkaran wekî deynê giştî bê hesibandin!

- Li Erdexanê Fuat Avşar ê 34 salî û bavê 3 zarokan di 23'yê çileya 2022'yan de ji ber ku 770 hezar lîre deynê xwe yê bank û Kooperatîfa Krediyê ya Çandiniyê tevî faîzê nekarî bide, întîhar kir. Deynê cotkaran li bankaya taybet û Kooperatîfa Krediyê ya Çandiniyê di sala dawî de 35 milyar zêde bû û bi giştî deynê wê derket 172 milyar lireyî.
- Cotkarê ku ji ber zêdebûna bihaya kelûpelan ku wê hilberînê bê domdar bike, hat perçiqandin û hewl dide deynê xwe bi deyn bide, erdê xwe "sûdê" dide bankayan. Li Tirkiyeyê ji 24 milyon hektar erdê çandiniyê 4 milyon hektar ji aliyê bankayan ve îpotek e. Li Tirkiyeyê li ser 3 milyon û 110 hezar û 772 parsel zeviyên çandiniyê îpotek heye.
- Mezinahiya erdên çandiniyê yên îpotekkirî bi 5 milyon û 600 hezar qadên futbolê ne. Li Tirkiyeyê di hejmara parselên çandiniyê yên bi îpotekê de, Konya bi 151 hezar û 551 parselan di rêza yekemîn de, Manîsa bi 143 hezar û 272 parselan di rêza duyemîn de, Îzmîr jî bi 108 hezar û 963 parselan di rêza sêyemîn de ye.
- Buhayê gubre di sala dawî de ji sedî 500 zêde bûye. Li gor bihabûna gubreyê ya dawî, Amonyum Sulfat (ton/TL) ji 1800 TL bû 13 hezar û 780 TL, CAN gubre ji 1480 TL bû 11 hezar û 300 TL, Amonyum Nîtrata ji 3000 TL da 10 hezar û 250 TL, Azota Ure ji 3800 TL bû 20 hezar 980 TL, Gubreya DAP ji 3700 TL bû 14 600 TL û 20.20.0 ji 3600 TL bû 12 hezar 160 TL.

Sedema bihabûna erzaqan AKP ye!

- ·Li gorî daneyên enflasyonê yên ji aliyê Saziya Îstatîstîkên Tirkiyeyê (TUÎK) ve hatin aşkerakirin, enflasyona xerîdaran a ku di kanûna 2021'an de ji sedî 36,06 bû, di çileya 2022'yan de ji sedî 48,69 derket û bû rêjeya herî zêde ya enflasyonê ya 20 salên dawî. Koma Lêkolînê ya Enflasyonê (ENAG), enflasyona 12 mehan ji sedî 114,87 û di meha çileye de zêdebûna enflasyonê weke ji sedî 15,52 hesab kir.
- ·Di nav berhemên ku li gorî daneyên çileyê yên TURKSTAT'ê de bihayê Margarîn ji sedî 127, nîsk jî sedî 109, goştê mirîşkan ji sedî 94, meqerne ji sedî 83, nok ji sedî 83,arvan ji sedî 71, ava fêkiyan ji sedî 69, hêk ji sedî 61, berhemên şîr ji sedî 60-77, nan ji seî 59, masî ji sedî 56, rûnê gulberojê ji sedî 55, goştê golikan ji sedî 53, şekirê toz ji sedî 52, sucuk, sosis û salam ji sedî 44-76 bû.
- ·Bihayê lîtreya mazotê ku di 31'ê çileya 2021'yan de bû 7,32, di 3'yê çileya 2022'yan de bû 14,35 TL. Cotkar û xerîdar di rêza pêşîn de ne yên ku ji zêdebûna bihayan bandorek neyînî li wan dikin. Piştî bihabûna dawî maliyeta mazotê ya hilberîna genim a li qadeke dekare ji 110 TL derbas bû, piştgiriya mazotê ya ku ji cotkaran re hat dayîn 22 TL ma. Ji ber ku lêçûna hilberînê li gorî sala 2021'an ji sedî 300 zêdetir e, bihayên xwarinên ku em vedixwin dê li ser lêçûnên hilberînê zêde bibin.
- Li gorî Endeksa Bihayê Xwarinê ya Cîhanê ya Çile ya Rêxistina Xurek û Çandiniyê (FAO) ya Neteweyên Yekbûyî (NY) di sala 2021'an de bihayên xwarinê derket asta herî bilind a 10 salên dawî. Endeksa Bihayê Xwarinê ya Gerdûnî ya FAO'yê li gorî ·mehane ji sedî 1,1 zêde bû û derket 135,7 pûanan ku li gorî par ji sedî 19,6 zêde bû. Endeksa Bihayê Dexlê FAO'yê di meha çileyê de bi 140,6 pûanan mehane ji sedî 0,1 zêde bû û li gorî sala par ji sedî 12,5 zêde bû. Endeksa Bihayê Rûnên Zebze yên FAO'yê di meha çileyê de gihaşt 185,9 pûanan ku li gorî meha bi mehê ji sedî 4,2 û li gorî par ji sedî 33,8 zêde bû.

- Li gorî Yekitiya Odeyên Ziraetê ya Tirkiyeyê (TZOB) di çileya 2022'yan de ferqa buhayê di navbera hilberîner û bazarê de 4,5 qat bû. Berhema ku di meha çileyê de di navbera hilberîner û piyaseyê de herî zêde ferqa bihayê heye bi sedî 339 sêv bû. Di meha çileyê de ferqa bihaya zeviyê û bazarê ji bilindtir ber bi kêmtirê ve, di pîvazên hişk de ji sedî 293, di pirteqal de ji sedî 287, di nîskên kesk de ji sedî 236, di salox de ji sedî 224, di nokan de ji sedî 222 bû.

·Berhemên Çandinî yên Demsalî Çileyê

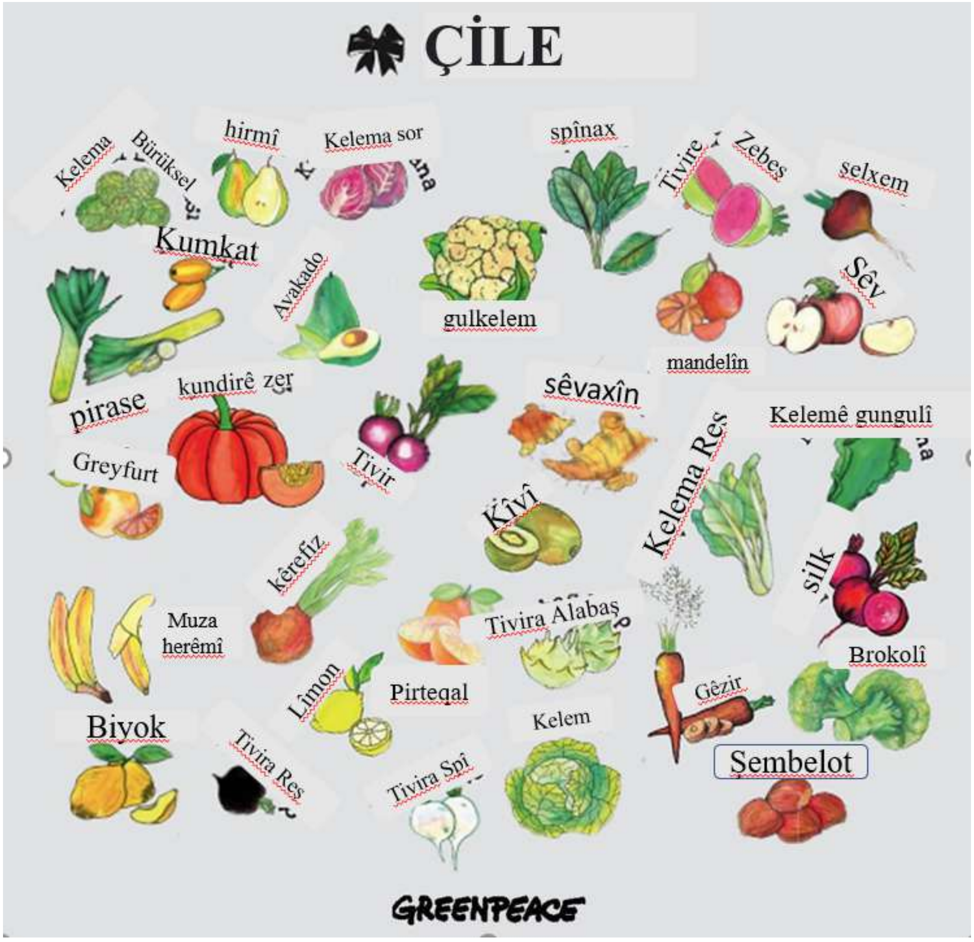

- **Bihayên hin berhemên demsalî**

Berhem KG	Mêrsîn serd	Mêrsîn Hal	Mêrsîn Market	Stenbol Hal	Stenbol Market
Mûz	3-5 TL	5-8,50 TL	10- 12 TL	5-12 TL	15-35 TL
Pirase	1-3 TL	2-5 TL	8-10 TL	6-7 TL	10-13 TL
Brokolî	2,5-7 TL	3,5-10 TL	30-35 TL	12-14 TL	25-40 TL
Pirteqal	0,25-3 TL	1,50 -6 TL	8-15 TL	3-10 TL	10-20 TL
Gulkelem	1-3 TL	2,50-6,50 TL	10-14 TL	6-10 TL	13-32 TL
Spînax	0,75- 4 TL	2 -7,50 TL	10-20 TL	3-7 TL	13-22 TL
Havuç Gizêr	0,25- 3 TL	1-6,5 TL	9-15 TL	2-7 TL	10-25 TL
Hirmî	1-5 TL	2,50 -8 TL	10-18 TL	5-10 TL	12-20 TL